

MANAŽÉRSKE SYSTÉMY V OBLASTI BEZPEČNOSTI A ENVIRONMENTU

MIROSLAV RUSKO - JOZEF HARANGOZÓ - JÁN ILKO - HANS-DIETER PIETRUCHA

MANAGEMENT SYSTEMS FOR SAFETY AND ENVIRONMENT

ABSTRAKT

Environmentálne a bezpečnostné problémy majú zhoršujúci sa trend. Je snahou analyzovať vzniknutú situáciu alebo potenciálne riziká a prijímať adekvátne opatrenia. Uplatňovanie systémov environmentálneho manažérstva, vrátane EMAS, preukázalo ich účinnosť pri podpore zlepšovania výsledkov organizácií v oblasti životného prostredia. Je však potrebné zvýšiť počet organizácií, ktoré sú zapojené do schémy, aby sa dosiahol lepší celkový vplyv pokroku v oblasti životného prostredia. Cieľom EMAS, dôležitého nástroja akčného plánu pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu a trvalo udržateľnú priemyselnú politiku, je podporovať neustále zlepšovanie environmentálneho manažérstva organizácií vytvorením a zavedením systémov environmentálneho manažérstva organizáciami, systematickým, objektívnym a pravidelným hodnotením výkonu takýchto systémov, poskytovaním informácií o environmentálnom správaní, otvoreným dialógom s verejnosťou a s ďalšími zainteresovanými stranami, aktívnou účasťou zamestnancov v organizáciách a zabezpečovaním vhodnej odbornej prípravy.

Kľúčové slová: environment, bezpečnosť, kvalita, systém riadenia

ABSTRACT

Environmental and safety problems manifest their retrogressive trend. There is an effort to analyze situation arisen or potential risks and to adopt adequate measures. Application of environmental management schemes, including EMAS, demonstrated their effectiveness in promoting improvements of the environmental performance of organisations. There is, however, a need to increase the number of organisations participating in the scheme in order to achieve a better overall impact of environmental improvements. The objective of EMAS, as an important instrument of the Sustainable Consumption and Production and Sustainable Industrial Policy Action Plan, is to promote continuous improvements in the environmental performance of organisations by the establishment and implementation of environmental management systems by organisations, the systematic, objective and periodic evaluation of the performance of such systems, the provision of information on environmental performance, an open dialogue with the public and other interested parties and the active involvement of employees in organisations and appropriate training.

Key words: Environment, Safety, Quality, Management System

Úvod

V praxi sú využívané viaceré nástroje v oblasti manažérstva kvality, environmentu a bezpečnosti, ktorých zameranie a pôsobnosť sa často prekrýva. Manažérstvo ako proces - prebieha v organizácii a jeho poslaním je zabezpečiť efektívnu transformáciu vstupov na výstupy. Obsah manažérskeho procesu je tak totožný s obsahom práce manažéra.

Na začiatku manažérskeho procesu stojí definovanie cieľov. Manažérstvo musí byť definované ako proces, ktorý smeruje k dosiahnutiu týchto cieľov využitím ľudských a iných zdrojov. Taktiež je definované ako činnosť na „vytvorenie prostredia, v ktorom môžu ľudia najefektívnejšie využiť ďalšie zdroje na dosiahnutie stanovených cieľov“. [10]

Spotrebiteľia chcú dnes často vedieť, aký dosah na životné prostredie majú veci, ktoré si kúpia. „Zelený imidž“ môže zvýšiť hodnotu podniku a certifikácia v rámci schémy Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) pri tom môže pomôcť.

Manažérstvo kvality

Prijatie systému manažérstva kvality musí byť strategickým rozhodnutím organizácie. Manažérstvo kvality je súčasť riadenia podniku. Cieľom je optimalizácia pracovných postupov alebo výrobných procesov so zohľadnením materiálových a časových zdrojov, očakávanej konečnej kvality a predpokladaného ďalšieho rastu a vývoja firmy. Manažérstvo kvality má zabezpečiť, aby sa v podniku dostali požiadavky na kvalitu produktu a výrobných, či vývojových procesov medzi hlavné priority. Tieto požiadavky môžu byť formálne zadefinované (internými smernicami, príručkou kvality a pod.), alebo neformálne.

Návrh a zavedenie systému manažérstva kvality v organizácii ovplyvňujú rozličné potreby, konkrétne ciele, poskytované produkty, používané procesy, veľkosť a štruktúra organizácie. SÚTN vydal 1.3.2006 normu STN EN ISO 9000: 2006-03 *Systémy manažérstva kvality. Základy a slovník* (ISO 9000: 2005), ktorá nahradila normu STN EN ISO 9000: 2001-04 (01 0300). SÚTN publikoval STN EN ISO 9001: 2009, štvrté vydanie medzinárodnej normy ISO 9001: 2008, ktoré sa používa v

organizáciách vo viac ako 175 krajinách ako základ systému manažérstva kvality v kompetentnej organizácii. Od vydania prvej normy systému manažérstva kvality ISO 9001 uplynulo viac ako dvadsať rokov. STN EN ISO 9001: 2009 je identická so štvrtým vydaním medzinárodnej normy ISO 9001: 2008. Po prvý krát norma STN ISO 9001 nadobudla platnosť na Slovensku vo februári 1991 pod iným názvom a to: Systémy kvality. Model zabezpečovania kvality pri navrhovaní, vývoji, výrobe, uvádzaní do prevádzky a servise.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

Systematické riadenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je právnou požiadavkou. Podľa § 147 ods. 1 Zákonníka práce „zamestnávateľ je povinný sústavne zaisťovať bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri práci a na ten účel vykonávať potrebné opatrenia vrátane zabezpečovania prevencie, potrebných prostriedkov a vhodného systému na riadenie ochrany práce. Zamestnávateľ je povinný zlepšovať úroveň ochrany práce vo všetkých činnostiach a prispôbovať úroveň ochrany práce meniacim sa skutočnostiam.“ Pri realizácii politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v praxi je potrebné zohľadňovať ďalšie rôzne faktory a vzťahy - vnútropodnikové aj vonkajšie. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci je stav pracovných podmienok, ktoré vylučujú alebo minimalizujú pôsobenie nebezpečných a škodlivých činiteľov pracovného procesu a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov.

Politika EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí je orientovaná aj na oblasť BOZP, na zlepšovanie pracovného prostredia a pracovných podmienok a to vytváraním právneho prostredia a podporou implementácie procesov nielen celoplošne, ale s ohľadom na špecifickosť problémov malých a stredných podnikov [1]. Bezpečnosť a ochranu práce tvoria jednotlivé prvky, ktoré sú vyžadované platnou legislatívou SR a tá zároveň určuje povinné prvky, ktoré musí mať organizácia bezpodmienečne zavedené, neurčuje však direktívne postupy, ako sa k danému stavu dopracovať [3]. Zavedenie systému riadenia je významným a zároveň efektívnym nástrojom ako tieto povinné prvky zaviesť do praxe v organizácii. Zjednocuje a určuje nadväznosť krokov na zabezpečenie fungovania BOZP v organizácii v súlade s legislatívnymi požiadavkami. Systémové riadenie je jedným z nástrojov strategického plánovania v podniku. Avšak nie vždy a pre všetky organizácie je zavedenie špecializovaného systému riadenia a jeho následná certifikácia potrebná, i keď je systematické riadenie BOZP právnou požiadavkou.

Podľa platnej legislatívy je každý zamestnávateľ povinný sústavne zaisťovať bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri práci a na ten účel vykonávať potrebné opatrenia vrátane zabezpečovania prevencie, potrebných prostriedkov a vhodného systému na riadenie ochrany práce. Zamestnávateľ je povinný zlepšovať úroveň ochrany práce vo všetkých činnostiach a prispôbovať úroveň ochrany práce meniacim sa skutočnostiam [4]. Toto ustanovenie nie je potrebné chápať ako požiadavku na zavedenie špecializovaného systému riadenia BOZP, pretože zavedenie špecifického systému riadenia BOZP na základe normy musí byť striktné dobrovoľné. Faktom zostáva, že nie každej organizácii špecifický systém vyhovuje a nie pre každú organizáciu je jeho zavedenie potrebné, preto toto ustanovenie možno skôr chápať ako akýsi návod. Každý subjekt si teda vyberie vyhovujúci systém, ktorý zabezpečí vhodný a neustále sa zlepšujúci stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci u svojich zamestnancov. [7]. Medzi najznámejšie používané a certifikované špecifické systémy riadenia BOZP využívané v EÚ a vo svete patria BS 8800, ILO – OSH 2001, OHSAS 18001. V tabuľke č. 1 je uvedená základná charakteristika týchto systémov riadenia.

Tab.1 Základné systémy riadenia BOZP používané v EÚ a vo svete [3,6,7,8]

Označenie systému	Popis systému
BS 8800: 2004 Smernica pre systémy manažérstva zdravia a bezpečnosti pri práci	Algoritmus začína preverkou súčasného stavu, ktorá zmapuje možnosti, zdroje a potreby firmy a na základe výsledkov preverky definuje podnikovú politiku. Následne je politika modifikovaná na základe výsledkov auditu. Na základe auditu sa vykonajú ďalšie kroky (preverka, formulovanie koncepcie politiky BOZP, plánovanie, realizácia politiky a meranie), ktoré budú následne východiskom pre formulovanie novej, lepšej politiky na vyššej úrovni.
ILO–OSH: 2001 Pokyny na systémy manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	Model vypracovala MOP (ILO) a vychádza z Demingovho modelu, ktorý obsahuje jednotlivé prvky riadenia: politika, organizovanie, plánovanie a implementácia, hodnotenie, opatrenia na zlepšenie a spätná väzba na formulovanie lepšej koncepcie politiky BOZP. Smernica zdôrazňuje väčšiu účasť zamestnancov na riadení BOZP. Podľa nej by politiku BOZP v organizácii mali formulovať kompetentné inštitúcie po konzultácii s predstaviteľmi zamestnancov. Príručka ILO–OSH: 2001 nabáda k integrácii systému riadenia BOZP s inými systémami riadenia vo firme.
STN OHSAS 18001: 2008 Systém manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	Medzinárodná norma STN OHSAS 18001: 2008 špecifikuje požiadavky na systém riadenia BOZP v organizáciách. Vychádza a je slovenskou verziou revidovaného normatívneho odporúčenia Britského normalizačného inštitútu BSi OHSAS 18001:2007.

Jediným známym slovenským systémom na riadenie BOZP je systém Bezpečný podnik. Vznikol ako odpoveď na výzvu MOP pre členské štáty, aby na základe medzinárodnej smernice vypracovali celoštátnu (národnú) smernicu pre systém riadenia BOZP, zohľadňujúcu národnú legislatívu a tradície. Presadzovanie systémov riadenia BOZP v podnikovej praxi je súčasťou štátnej politiky v oblasti BOZP. [7]

Manažérstvo rizika

Manažérstvo rizika je riešenie rizík, ktoré môžu nastať v organizácii alebo časti činnosti organizácie. Cieľom je predovšetkým dosiahnutie maximálnej bezpečnosti a ochrany majetku vypracovaním optimálnej stratégie riadenia rizík ako hlavných nositeľov možných budúcich škôd.

Úlohou hodnotenia a riadenia rizika je dosiahnutie systému bezpečnosti, t. j. dosiahnutie takých životných a pracovných podmienok v systéme, v ktorom bude človek žiť a pracovať, aby nebezpečenstvo a z neho vyplývajúce ohrozenia, ktoré so systémom súvisia boli známe a riadené tak, aby neprekročili všeobecne akceptovateľnú úroveň. [12]

K dispozícii je technická norma STN ISO 31000: 2011 *Manažérstvo rizika. Zásady a návod*. Norma poskytuje zásady a všeobecný návod na manažérstvo rizika. Môže ju využiť akákoľvek verejná, súkromná alebo spoločenská organizácia, asociácia, skupina alebo jednotlivec. STN ISO 31000: 2011 možno použiť počas existencie organizácie na široký rozsah činností vrátane stratégie a rozhodnutí, prevádzky, procesov, funkcií, projektov, produktov, služieb a majetku.

Environmentálne manažérstvo

Moderné proenvironmentálne orientované manažérske prístupy zdôrazňujú princíp trvalého zlepšovania. Tento moderný prístup manažérstva vychádza z Demingovho cyklu. Cieľom environmentálne orientovaného manažérstva je minimalizovať negatívne vplyvy na životné prostredie, optimalizovať využívanie surovinových a energetických zdrojov, minimalizovať tvorbu odpadov a vytvoriť predpoklady pre trvalo udržateľný rozvoj. [8]

Moderné prístupy environmentálneho manažérstva od pôvodnej britskej normy BS 7750, neskôr ISO 14001, EMAS I, EMAS II, EMAS III zdôrazňujú princíp trvalého zlepšovania. Tento moderný princíp manažérstva vychádza z Demingovho cyklu.

Cieľom environmentálne orientovaného riadenia je minimalizovať negatívne vplyvy na životné prostredie, optimalizovať využívanie surovinových a energetických zdrojov, minimalizovať tvorbu odpadov a vytvoriť predpoklady pre trvalo udržateľný rozvoj. [9]

V súčasnosti sa uplatňujú v rámci systémového prístupu v environmentálnom manažérstve najmä:

- EMS (Environmental Management Systems) podľa normy ISO 14001: 2004,
- EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) - Nariadenie ES 1836/1993 (EMAS I) o dobrovoľnej účasti priemyselných podnikov na programe Spoločenstva o environmentálnom riadení a hodnotení schválenom 29.6.1993 Radou ministrov ES; revidované Nariadením EÚ 761/2001 z 19.3.2001 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme environmentálneho manažérstva a auditu (EMAS II), resp. Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS III).

V rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES z 22. júla 2002, ktorým sa ustanovil šiesty environmentálny akčný program Spoločenstva, sa zlepšenie spolupráce a partnerstva s podnikmi identifikovalo ako strategický prístup k plneniu environmentálnych cieľov. Jeho základnou súčasťou sú dobrovoľné záväzky. V tejto súvislosti sa považuje za potrebné podporovať účasť na schéme Spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS) v rozsiahlejšej miere a rozvoj iniciatív na podporu organizácií pri uverejňovaní dôkladných a nezávisle overovaných správ o výsledkoch v oblasti životného prostredia a o udržateľnom rozvoji.

Mala by sa podporovať dobrovoľná účasť organizácií v EMAS, čím môžu získať pridanú hodnotu riadenia regulácie, úspor nákladov a imidžu na verejnosti za predpokladu, že sú schopné preukázať zlepšenie svojho environmentálneho správania.

EMAS by mala byť prístupná všetkým organizáciám v Spoločenstve i mimo neho, ktorých činnosti majú environmentálny vplyv. EMAS by týmto organizáciám mala poskytovať prostriedky na zvládanie týchto vplyvov a na zlepšovanie ich celkového environmentálneho správania.

Mala by sa podporovať účasť organizácií v EMAS, a to najmä malých organizácií. Ich účasť by sa mala podporiť uľahčením prístupu k informáciám, k existujúcim fondom finančnej podpory a k verejným inštitúciám, ako aj zavedením alebo podporou opatrení technickej pomoci.

Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá zmluvy o štátnej pomoci, by členské štáty mali poskytovať stimuly zaregistrovaným organizáciám v schéme EMAS, ako je napríklad prístup k financovaniu alebo daňové stimuly, v rámci programov na zlepšovanie environmentálneho správania priemyslu za predpokladu, že organizácie môžu preukázať zlepšenie svojho environmentálneho správania

EMAS môže pomôcť spoločnosti:

- znížiť náklady na energetické zdroje a nakladanie s odpadom,
- minimalizovať riziká a prípadne ušetriť alebo zarábať peniaze,
- dodržiavať regulačné požiadavky,
- využívať menej prísny právny režim (napríklad pokiaľ ide o požiadavky na vykazovanie a inšpekcie),
- zlepšiť vzťahy s internými a externými zúčastnenými stranami,
- dosiahnuť konkurenčnú výhodu. [14]

Nástroje na auditovanie manažérstva kvality, environmentu a bezpečnosti

Organizácie sú stále častejšie vystavené úlohe preukazovať svoje zodpovedné chovanie. Najčastejšie používaným nástrojom na overenie správnosti takého chovania je postup nazývaný audit, auditovanie. V praxi sa používajú rôzne druhy auditov,

špecializované podľa oblasti, ktorú preverujú a účelu, na ktorý sú určené. Medzi často využívané audity patria technické audity - zameriavajú sa na environmentálne dopady surovín, materiálov, energií a prevádzkovania zariadení a s nimi spojené riziká (environmentálne, bezpečnostné atď.) Analyzuje sa a vyhodnocuje sa zhoda v oblasti plánovania zariadení, prevádzky výroby a organizácie procesu, údržby a ošetrovania stavu techniky, použitia a využívania surovín, zdrojov a energií, spracovania odpadu (sekundárnych produktov) s príslušnou politikou (kvality, environmentu a bezpečnosti a pod.). Využívajú sa právne audity (Legal-Compliance) - audit zhody s právnymi požiadavkami, t.j. či sa uznávajú a presadzujú príslušné právne aspekty a tiež organizačné audity / audity systému riadenia - slúžia k vyšetreniu dopadov (environmentálne, bezpečnostné atď.) vznikajúcich z organizačných procesov a s tým spojených rizík (environmentálne, bezpečnostné atď.).

Medzinárodné normy radu ISO 9000 a ISO 14000 zdôrazňujú význam auditov ako nástroja manažmentu pre monitorovanie a overovanie efektívnej implementácie politiky kvality a/alebo environmentálnej politiky organizácie.

Audity sú neoddeliteľnou súčasťou činnosti posudzovania zhody ako pri externej certifikácii/registrácii, tak aj pri hodnotení a dozore nad dodávateľským reťazcom.

Problematika auditov je v sústave STN upravená v:

- STN EN ISO/IEC 17021 (01 5257) *Posudzovanie zhody. Požiadavky na orgány vykonávajúce audit a certifikáciu systémov manažérstva* (ISO/IEC 17021: 2006)
- STN EN ISO 19011 (01 0330) *Návod na auditovanie systému manažérstva kvality a/alebo systému environmentálneho manažérstva* (ISO 19011: 2002)

Štátna pomoc na životné prostredie

Štátna pomoc na ochranu životného prostredia a oblasti energetiky sa považuje za zlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) zmluvy, ak na základe spoločných zásad posudzovania v zmysle Usmernenia 2014 – 2020 (2014/C 200/01) vedie k zvýšeniu príspevku k cieľom Únie v oblasti energetiky alebo životného prostredia bez nepriaznivého ovplyvnenia podmienok obchodu v rozpore so spoločným záujmom. Pritom sa zohľadnia konkrétne nedostatky podporovaných oblastí.

S cieľom zabrániť tomu, aby štátna pomoc narušila hospodársku súťaž na vnútornom trhu a ovplyvňovala obchod medzi členskými štátmi spôsobom, ktorý je v rozpore so spoločným záujmom, v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa stanovila zásada, že štátna pomoc je zakázaná. V určitých prípadoch však štátna pomoc môže byť zlučiteľná s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 2 a 3 zmluvy. Na základe článku 107 ods. 3 písm. c) Komisia môže považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom takú štátnu pomoc, ktorá má umožniť rozvoj určitých hospodárskych činností v rámci Európskej únie, za predpokladu, že táto podpora nepriaznivo neovplyvní podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom. [16]

Stratégia Európa 2020 je zameraná na vytváranie podmienok pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast. [15] Na tento účel sa stanovilo niekoľko hlavných cieľov vrátane cieľov v oblasti zmeny klímy a energetickej udržateľnosti: i) zníženie emisií skleníkových plynov v Únii o 20 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990; ii) zvýšenie podielu spotreby energie v Únii vyrobenej z obnoviteľných zdrojov na 20 % a iii) zlepšenie energetickej efektívnosti v EÚ o 20 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990.

V zmysle Usmernenia 2014 – 2020 (2014/C 200/01) sa uplatňujú na štátnu pomoc poskytovanú na ochranu životného prostredia alebo na energetické ciele vo všetkých odvetviach, na ktoré sa vzťahuje zmluva, pokiaľ sú opatrenia uvedené v oddiele 1.2. Uplatňujú sa preto aj na tie odvetvia, na ktoré sa vzťahujú osobitné pravidlá Únie v oblasti štátnej pomoci (doprava, ťažba uhlia, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov a akvakultúra), ak sa v týchto osobitných pravidlách nestanovuje inak. V prípade poľnohospodárstva, rybolovu a akvakultúry sa tieto usmernenia uplatňujú na pomoc na ochranu životného prostredia pre podniky pôsobiace v oblasti spracovania týchto produktov a ich uvádzania na trh a za určitých podmienok aj pre podniky pôsobiace v prvovýrobe. Pomoc v oblasti životného prostredia a energetiky sa nesmie poskytovať podnikom v ťažkostiach, ako je na účely týchto usmernení vymedzené v príslušných usmerneniach o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach.

Pre uplatňovanie Usmernenia 2014 – 2020 (2014/C 200/01) sú vymedzené, okrem iného, nasledovné pojmy:

- "ochrana životného prostredia" je každé opatrenie určené na nápravu alebo zabránenie vzniku škôd, pokiaľ ide o fyzické okolie alebo o prírodné zdroje, prostredníctvom vlastných činností príjemcu, s cieľom znížiť riziko vzniku takejto škody alebo efektívnejšie využívať prírodné zdroje, vrátane opatrení na úsporu energie a využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- "energetická efektívnosť" je množstvo usporenej energie určené meraním a/alebo odhadom spotreby pred vykonaním a po vykonaní opatrenia na zlepšenie energetickej efektívnosti pri zabezpečení normalizácie vonkajších podmienok, ktoré ovplyvňujú spotrebu energie.

Komisia určila súbor opatrení v oblasti životného prostredia a energetiky, pri ktorých môže byť štátna pomoc za určitých podmienok zlučiteľná s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 3 písm. c) zmluvy:

- pomoc umožňujúca prekročiť rámec noriem Únie alebo zvyšujúca úroveň ochrany životného prostredia v prípade absencie noriem Únie (vrátane pomoci na nákup nových prepravných vozidiel);
- pomoc na včasné prispôsobenie sa budúcim normám Únie;
- pomoc na environmentálne štúdie;
- pomoc na rekultiváciu znečistených plôch;

- pomoc na energiu z obnoviteľných zdrojov;
- opatrenia efektívnosti vrátane kombinovanej výroby tepla a elektriny a centralizovaného zásobovania teplom a centralizovaného zásobovania chladom;
- pomoc na efektívne využívanie zdrojov a najmä na nakladanie s odpadmi;
- pomoc na zachytávanie, dopravu a skladovanie CO₂ vrátane pomoci pre jednotlivé prvky reťazca na zachytávanie a skladovanie CO₂;
- pomoc vo forme úľav z environmentálnych daní alebo oslobodenia od týchto daní;
- pomoc vo forme zníženia financovania podpory elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov;
- pomoc na energetickú infraštruktúru;
- pomoc na opatrenia primeranosti výroby;
- pomoc vo forme obchodovateľných povolení;
- pomoc na premiestnenie podnikov.

Individuálna pomoc poskytnutá na základe schémy pomoci podlieha aj naďalej notifikačnej povinnosti podľa článku 108 ods. 3 zmluvy, ak pomoc presahuje stanovené stropy vymedzujúce notifikačnú povinnosť a neposkytuje sa na základe súťažného ponukového konania

Záver

Medzi významné prvky politiky ochrany životného prostredia a udržateľného rozvoja, uplatňované na konci minulého storočia a v súčasnosti, patria tendencie presadzovať stratégie proaktívnych a proudržateľných prístupov. V súlade s týmto prístupom sa postupne uplatňujú snahy o prechod od riešenia environmentálnych problémov následne po ich vzniku (budovanie koncových technológií zameraných na redukciu kontaminácie) k riešeniam technicky preventívnym a udržateľným v celom životnom cykle technológie a výrobku. V posledných desaťročiach došlo k významnému rozšíreniu spektra prístupov v environmentálnej a bezpečnostnej politike na národnej ale aj medzinárodnej úrovni. Významnú úlohu zohráva pri uplatňovaní environmentálnej politiky zohráva problematika hospodárskej súťaže a poskytovania štátnej pomoci na životné prostredie.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] Európske spoločenstvo. Stratégia Spoločenstva v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie 2007 – 2012. Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. januára 2008 o stratégii Spoločenstva v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie 2007–2012. - [on-line] Available on - URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2008-0009+0+DOC+PDF+V0//SK>
- [2] MAJER, I. Praktická príručka pre bezpečnostných technikov. Bratislava: Verlag Dashofer, 2006.
- [3] Zákon NR SR č. 311/2001 Z.z. – Zákonník práce v znení neskorších predpisov.
- [4] Národný inšpektorát práce. Systém riadenia BOZP v organizácii. Návod na zavedenie systému. Bratislava: NIP, 2002. 106 s. ISBN: 80 – 968760 – 4 – X
- [5] STN. Systémy manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci - Požiadavky - OHSAS 18 001: 2007.
- [6] Det Norske Veritas SK. Normy. - [on-line] Available on - URL: http://www.dnv.sk/certifikacia/system_manazment/spojena_certifikacia/normy.asp
- [7] ŠEBESTOVÁ, M. Integrované systémy řízení. - [on-line] Available on - URL: http://www.cqs.cz/download/integrované_systemy_řizeni-i.doc
- [8] RUSKO, M., 2004. Environmentálne orientovaný manažment v praxi manažéra. - Žilina: STRIX [VeV]. ISBN 80-969257-1-7
- [9] RUSKO, M., 2010: *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Žilina: Strix, Edícia EV-7, 4. revidované vydanie. ISBN 978-80-89281-58-9. 335 s.
- [10] BOONE, L.E. - KURTZ, D.L., 1987. Management. - Toronto: Random House
- [11] Kodak's Ergonomic Design for People at Work, Second Edition. The Kodak Company. John Wiley and Sons Inc., Hoboken, New Jersey (published simultaneously in Canada), 2004, 704 p., ISBN 0-471-41863-3.
- [12] STREĎANSKÝ, J. – BADIDA, M. - MAJERNÍK, M., 2001. Environmentálne manažérske systémy. SPU Nitra, ISBN 80-7137-932-8
- [13] SMUTNÁ, M – DULINA, L.: Metódy a softvérová podpora v priemyselnej ergonómii, Slovenská ergonomická spoločnosť, Žilina, 2010, s.25. ISBN 978-80-970525-6-0.
- [14] Certifikácia EMAS. - [on-line] Available on - URL: http://europa.eu/youreurope/business/environment/emas-certification/index_sk.htm
- [15] EURÓPA 2020 - Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. - KOM(2010) 2020 v konečnom znení z 3. marca 2010. - [on-line] Available on - URL: http://www.employment.gov.sk/files/legislativa/dokumenty-zoznamy-pod/kom_2010_2020.pdf
- [16] Oznamenie Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 (2014/C 200/01). - [on-line] Available on - URL: <http://www.mfsr.sk/Default.aspx?CatID=5583>

ADRESY AUTOROV

Doc. RNDr. Miroslav RUSKO, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >miroslav.rusko@stuba.sk<

Ing. Jozef HARANGOZÓ, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta v Trnave, Botanická 49, Trnava, Slovenská republika, e-mail: jozef.harangozo@stuba.sk

Ing. Ján ILKO, Premiumpack GmbH, Wien, Republik Österreich, e-mail: <jan.ilko@gmail.com>

Dipl.- Ing. Hans-Dieter PIETRUCHA, Iotron Process Monitoring, Langenargen am Bodensee, Bundesrepublik Deutschland

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

Review text in the conference proceedings

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.